

A Kr. u. 4. század első felében a késő római erőd megépítésével ezen a területen temető létesült, ahol a síroknál korábbi síremlékek darabjait is felhasználták.

NÉMETH MARGIT

88. Budapest, III. Rádl-árok utca 1.

Ró, Kö

2003. június 23–27. között szondázást végeztünk a telken (hrsz.: 18634/4) egy már fönnálló tornacsarnok kibővítését megelőzően, annak tervezett K-i falának vonalában. A környék rétegtani viszonyainak előzetes ismerete ugyanis elképzelhetővé tette, hogy a vidék történeti időkben nedvesebb éghajlatú területének esetleg egy olyan kiemelkedése található a telken, amely régészeti emlékeket rejt.

Egy 15 m hosszú ÉK–DNy irányú, 1,3 m széles kutatóárkot húztunk.

Régészeti réteget a sárgásszürke agyagos altalajig nem találtunk. Az altalajt a szondában a felszíntől számított 1,5 m-es mélységben értük el. E fölött különböző vaskiválást jelentős mennyiségben tartalmazó barna humuszos rétegek következtek. A letermelt humuszos rétegek alatt, átlagosan a talajszinttől számított 0,7–0,8 m mélységben már újkori salakos törmelék-reteget találtunk. A felső salakos réteg számos újkori és jó néhány középkori kerámiadarabot tartalmazott, amelyek feltételezhetően a környék valamelyik lelőhelyéről a salakkal és építési törmelékkel együtt kerültek ide.

A szondák geológiai jelenségeinek elemzése azt mutatja, hogy a terület meglehetősen vízjárta volt a történeti időkben. Az előkerült római leletek a környéken további római lelőhelyek létezésére utalnak.

LASSÁNYI GÁBOR

89. Budapest, III. San Marco utca 6–8. –

Szomolnok utca 18.

Ø

A saroktelek területén építkezést megelőző feltárást folytattunk. A telek az aquincumi katonaváros területén helyezkedik el. A létesítendő épület alapozásának alja 101,6 mBf (-3,40), amellyel nem érintenek, és nem bolygatnak meg régészeti objektumokat. A telek területén nyitott É–D-i és K–Ny-i irányú árkokat az alapozási síkig volt csak lehetőségünk lemélyíteni, amelyekből régészeti objektum vagy lelet nem került elő. A területen egyedül a meszes, vörös téglás-köves és salakos újkori feltöltés jelentkezett.

KIRCHHOF ANITA

90. Budapest, III. Szentendrei út 101–115.

Ró

Hrsz.: 19332/2, 19343/6, 19359/3, 19395

Április 22.–június 18. és szeptember 29.–október 18. kö-

zött végeztünk áruházzal kapcsolatos szondázó jellegű feltárást.

A fővárosi fejlesztési terveknek megfelelően került sor az Auchan áruházzal építkezéséhez kapcsolódóan a Szentendrei út és a Záhony utca szélesítésére. 2003. április 22. és június 16. között több helyszínen végeztünk próbafeltárást. A korábbi kutatások alapján a legígéretesebb a Záhony utca Szentendrei úthoz közel eső szakaszának, valamint a Szentendrei út mentén a vízvezeték nyomvonalát is érintő terület feltárása volt. (Az engedélyben szereplő aluljáró és a Jégtörő utcai munkálatok a következő évre tolódtak.)

Ennek megfelelően a Szentendrei út és Záhony utca találkozásánál nyitottuk első, 24×5 m-es K–Ny-i irányú kutatóárkunkat (A szonda). A kutatóárkokban előkerült Nagy Lajosnak az 1930-as években nyitott kutatóárkának betöltése. A szonda Ny-i részében feltártuk Aquincum polgárvárosát a Flórián-téri legiotáborral összekötő, köves, sóderes római főútvonal 5 periódusát. A megmaradt, datálható rétegek elsősorban a Kr. u. 2–3. századra utalhatók, a felső rétegeket a későbbi bolygatás elpusztította. A szonda K-i felében legalább négy jelentősebb fázishoz köthető épületmaradványokat találtunk, melyek az utat K-en szegélyezték. A legalsó cölöpszervezetes építményt (építményeket?) később kőalapozású falak követték, amelyek használati periódusa az érme alapján még a Severus-korban is követhető volt. Az épületmaradványok között található vastag paticsos planírozási réteg, valószínűleg a városon kívül működő fazekasműhelyhez köthető. E fölött nyomokban későbbi periódus nyomait is megfigyeltük, amelyet azonban a későbbi bolygatások elpusztítottak. E legmagasabb réteg É–D-i irányú falmaradványához északon csatlakozó K–Ny-i falszakaszt megfigyeltük és dokumentáltuk az útépités alkalmával. Az útépités egyébként a római kori szintek felett maradt, azokat nem bolygatta.

További kutatóárkokat nyitottunk a Záhony utca D-i frontján, ahol az Aquincumi Múzeum épületének vonalában, egy kisebb 4×2,5 m-es K–Ny-i irányú árkokban (B szonda) nagy mélységben római falalapozás K–Ny-i maradványait észleltük. A Záhony utca Ny-i felében, három további kutatóárkot (I–III. próbaszonda) nyitottunk, de itt a gázgyári salak már 3–5 m vastagságban húzódott, és alatta már csak a sárga, kőzetlisztes agyagos altalajt figyelhettük meg.

Munkatárs: Lassányi Gábor régész.

A Szentendrei út, Záhony utca kereszteződésében az északi részen, az útpályák közötti füves sávot mintegy 3 m szélességben, 40 m hosszúságban és 1 m mélységben ismét kibontottuk, miután az útszélesítés érintette ezt a szakaszt. Az útszélesítés során a pillérek sávját szegélyező, de magasabban álló mészkőkiválások áthelyezésére is sor került a fotogrammetriai dokumentálást követően. Az áthelyezés műemléki tervét H. Vladár Ágnes és Harsányi István készítették, a két konglomerátumot az Aquincumi Múzeum előtt, eredeti helyzetükben állítottuk ki.

Munkatárs: Havas Zoltán régészhallgató.

Hrsz.: 19365/1, 19365/2, 19365/3, 19365/4, 19365/5

A Szentendrei út, Záhony utca, Jégtörő utca által határolt, a volt Házgyár helyén épülő Auchan bevásárlóközpont területén, miután korábbi feltárások itt már folytak, csak a telken belüli mélyebb alapozású közművek, csatorna nyomvonalának feltárása maradt feladatul. Az április 22.–június 18. között végzett feltárás során az újkori rétegek, s az egykori lakóház maradványait géppel távolítottuk el.

A szóban forgó közművek nyomvonala a terület D-i részén a Szentendrei úttól indult és félkör alakban körülvette az Auchan telkébe ékelődő idegen telekrészt. A nyomvonalnak megfelelően több árkot nyitottunk. A D-i részen nyitottunk egy kisebb (C szonda) 3×3 m-es és egy hosszú (D szonda) 50×4 m-es K–Ny-i kutatóárkot a tervezett csatorna nyomvonalában. A terület itt érdekes módon a Szentendrei út felé lejtett, és a Duna irányában volt érzékelhető enyhe emelkedés. A sárga altalaj feletti humuszrétegben római anyagot alig találtunk, csak újkori agyag-tégla falat és geológiai rétegsorokat dokumentáltunk.

A terület É-i részén, a D szondával párhuzamosan egy másik, 95×4 m-es K–Ny-i irányú kutatóárkot nyitottunk (E szonda), amely számos régészeti emléket tartalmazott. Ez az árok a 2000. évi feltárásunk D-i szomszédságában volt. Az ott talált temetőnek itt már a szélén járhattunk, amit a 4. század első feléből származó, kirabolt szarkofágos temetkezés mutatott. A késői, magányos temetkezéshez egy eredetileg festett, domborművel díszített, feliratos 3. századi szarkofágot használtak fel. Ettől K-re széles kőalapozással ellátott, egyelőre ismeretlen funkciójú római kori épület részlete vált ismertté. Az épület alatti humuszos rétegben számos, hamus betöltésű, nagy mennyiségű leletet tartalmazó gödröt figyeltünk meg. A gödrök részben egy korábbi, a polgárváros 2–3. századi hulladékával feltöltött árokrendszerbe voltak beásva. A nagy kiterjedésű, de a szonda mérete miatt csak sejtetően ÉK–DNy-i irányú (talán árvízvédelmi?) árok betöltéséből nagy mennyiségű konyhai hulladék (állatcsont és edénymaradványok), kisebb részt építési törmelék (falfestménytöredékek) került felszínre. Az árok fölötti humuszrétegben 4. századi leleteket is találtunk. A szonda K-i végében nagy cölöpköteg-helyekre bukkantunk, melyek az árokkal lehetnek összefüggésben.

Az E szondára merőlegesen további 40×4 m-es kutatóárkot nyitottunk É–D irányban (F szonda). A szondában több római kori beásás mellett előkerült egy négyszögletes, agyagba rakott, lekerekített sarkú kőalapozású építmény (torony?), amely talán a 4. századból származik, de ennek csak a legelső alapozását sikerült néhány ponton megfigyelni. A kőalapozás vonalában néhány K–Ny-i keskenyebb árok (falkiszedés?) jelezte a római kori jelenségek szélét D felé. Az F szonda feletti szakaszon az újkor mélyebben volt, s valószínűleg többet pusztított el a római kori rétegekből, mint az E szonda részében. Ettől függetlenül azonban jól meg lehetett figyelni, hogy D fe-

lé haladva csökken a leletsűrűség és az objektumok, s a római kori beépítettség széle felé haladunk.

ZSIDI PAULA

91. Budapest, III. Szépvölgyi út 33–47.

Ú

2003. május 12–23. között szondázó jellegű megelőző feltárást végeztünk a telek (hrs.: 14866/1) előtt, kb. 360 m hosszú, 10 m széles beépítetlen sávon (közterületen). A terület régészeti átvizsgálására a Szépvölgyi út vonalvezetésének tervezett korrekciója, szélesítése és a jelenlegi közművek áthelyezése, illetve az ezt megelőző közművek kialakítása miatt volt szükség. A lelőhely korábbi ismertsége alapján a terület korábbi ásatásvezetőivel (dr. Facsády Annamária, Kárpáti Zoltán) és a BTM műszaki ellenőrével egyetértésben hat, nagyjából É–D-i kutatóárok megnyitását javasoltuk a leendő új közművek nyomvonalában.

A Seregély köz–Szépvölgyi út kereszteződése és Folyondár utca–Szépvölgyi út kereszteződése közötti, ideiglenes parkolóként működő sávban, arányosan osztottunk el hat, 2×6 m-es kutatóárkot, K–Ny-i hosszúságban, ott, ahol az Üzleti Park jelenlegi irodaépületeinek személyzeti bejáratai, vagy szorgalmi útjai között burkolatbontás nélkül volt lehetőség a régészeti kutatásra. A kutatóárok maximális mélységét (a Szépvölgyi út É-i járdaszintjéhez képest számított -2,20 m) az új közművek tervezett mélysége határozta meg. Az 1. és 6. kutatóárok teljes mélységében legújabb kori feltöltést találtunk. A 2., 3. és 5. kutatóárokban – véleményünk szerint újkori – ÉNy–DK-i irányú falat (0, 80 m vastag, meszes kötésű opus incertum objektumot) dokumentáltunk, kb. 0,5 és 1,20 m relatív mélység között, újkori szórványleletek kíséretében. A 4. kutatóárokban sárgásbarna altalajt figyeltünk meg 0,5 és 2,00 m között, leletanyag nélkül, ugyanez az alluvium az 5. kutatóárokban néhány (2–3 db) szórványleletet (tegula- és cseréptöredéket) tartalmazott.

HABLE TIBOR

92. Budapest, III. Szépvölgyi út 47. (Folyondár utca 1.)

Ø

2003. május 5–9. között megelőző feltárást végeztünk a 650 m² alapterületű ingatlan (hrs.: 14858/27) D-i felében, kb. 100 m²-es felületen, egy a telek K–Ny-i tengelyével azonos, 'Z'-alakú kutatóárokban.

A régészeti érdekeltségű, de az 1950-es években nagymértékű földkiemeléssel és a későbbi építkezéssel átalakított terület közvetlen környezetében már korábban is csak szórványos régészeti emlékek kerültek elő. Terepszemlénk során megállapítottuk, hogy a Kecské-hegy D-i lejtőjét, a tárgyi ingatlan nagy részével együtt, az említett átalakítások során kb. 5–10 m-rel az egykori holocén felszín alá mélyítették, és hogy (humán) régészeti emlékek előkerülése nem valószínű. Ennek ellenére, a megelőző feltáráshoz ragaszkodtunk.